

گلایه رهبری

باعث توجه بیشتر

به زبان فارسی می‌شود

غلامعلی حدادعادل که سال‌هاست در حوزه زبان فارسی و صیانت از آن تلاش‌ها کرده و اقدامات زیادی را در فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی انجام داده است، در صحبت‌هایش به بیانات رهبری درباره این موضوع اشاره کرد و بعد با لیخندی حاکی از خرسندی به خبرنگار جام‌چم، گفت: جای شکرش باقی است به‌واسطه صحبت‌های رهبر معظم انقلاب به بحث زبان فارسی توجه بیشتری به آن می‌شود؛ چون خود من در این سال‌ها بارها و بارها با فضا‌های مختلف از جمله همین رادیو در این‌باره صحبت کردم، به حرف ما که چندان گوش نمی‌دهند (با لحن شوخی) ولی از این به بعد با وجود فرمایشات رهبری شاهد توجه ویژه‌تری خواهیم بود. البته ایشان همیشه دغدغه زبان فارسی را حتی زمانی که رئیس‌جمهور بودند هم داشتند و همیشه در شورای‌عالی انقلاب با بیان مشکلاتی که وجود دارد به این مسأله می‌پرداختند.

او درباره توجه به این موضوع در رسانه‌های مختلف هم بیان کرد: جشن‌ها و رویدادهای مختلفی که هرآزگاهی برگزار می‌شود، اقدام اصلی در این زمینه به شمان نمی‌آید، کار اصلی این است هر کسی که در صدا و سیما هست، فرد باسواد‌ی باشد، ما حداقل در مورد چنین رسانه‌ای که گستره ملی دارد، باید مراقب باشیم کسی که نمی‌تواند حتی يك شعر را از رو بخواند، وارد این مجموعه نشود و اگر هم چنین افرادی وارد شده‌اند، از آنها خواهش کنیم دوره آموزشی لازم را طی کنند و سوادشان را در این حوزه بالا ببرند. این اتفاق باید در حوزه مدیریتی و از ریشه و اساس هر ساختاری رخ دهد تا زبان فارسی هر چه بیشتر به آنچه باید نزدیک شود.

در کنار اینها و رسانه ملی دنبایی با عنوان فضای مجازی هم وجود دارد که این روزها اتفاقات مختلفی را به واسطه زبانی که در برخی فضاها به کار می‌رود، رقم زده است؛ حدادعادل در این باره در پاسخ به این که فرهنگستان زبان برای آن چه کرده است، گفت: واقعیت این است در این زمینه خیلی کوتاهی کرده‌ایم و باید بیشتر روی این موضوع کار کنیم. ما در فرهنگستان گروهی به نام زبان و رایانه داریم که یکی از وظایفش این است آسیب‌های زبان فارسی را در رسانه بشناسد و راه حل نشان دهد.

با این حال هنوز آن اندازه که می‌خواهیم موفق نبودیم. من هم مثل شعر معروفی که می‌گوید «گناه اگر چه نبود اختیار ما حافظ/ تو در طریق ادب کوش و گو گناه من است» می‌گویم این وضعیت و کاستی که وجود دارد هم گناه من است.

امروز در فضای مجازی همه چیز حتی شیوه نگارش زبان فارسی هم آسیب دیده و این ناراحت‌کننده است. رئیس فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی در بخش دیگری از این‌گپ کوتاه، درباره کم شدن تعداد کرسی‌های زبان فارسی در دیگر کشورها هم می‌گوید: به نظر من در مقطعی اقدام نسنجیده‌ای صورت گرفته که در راستای آن به دلیل مشکلات ارزی اساتید را سریعاً احضار کردند، اتفاقی که می‌شد رخ ندهد، با این حال گویا این روزها به دنبال آن هستند تا این مسأله را جبران کنند، باید دید با وجود ناخوشایند بودن اقدام رخ داده، در آینده چه اتفاقی می‌افتد.

مسؤول برنامه هستم و مدیران در این‌باره صورت نگرفته است. تهیه‌کننده برنامه رنگین‌کمان با اشاره به برگزاری جلسات متعدد اتاق فکر برای تغییرات فصل جدید برنامه گفت: بروز این‌گونه حاشیه‌سازی و بی‌اخلاقی در قالب اظهارنظر غیرواقعی را پس از تغییر مجری متصور نبودیم.

آغوش باز رسانه ملی برای ترویج زبان فارسی

دکتر اسماعیل آذر، کارشناس و مجری مفصل در این‌باره با ما حرف زد، من بچشم را در زمینه پاسداشت زبان فارسی دو قسمت می‌کنم. رهبر عزیزمان در دیدار اخیرشان با جمع شاعران از ترانه‌ها صحبت کردند. ترانه ها، گلوگاه‌هایی هستند که در دراز مدت در زبان فارسی تأثیر می‌گذرد. کافی است نگاهی کوتاه به سیر ترانه‌سرایان از رودکی تا به امروز داشته باشیم. خواهیم دانست اولین ترانه در کشورمان توسط رودکی سمرقندی سروده شد. بوی جوی مولیان آید همی. در تاریخ دیده‌ایم این ترانه چه تأثیر ژرفی گذشته است یا اگر نگاهی به ترانه‌های فرخی سیستانی داشته باشیم، متوجه تأثیرات زیبای آن می‌شویم. البته در روزگار مشروطه مفاهیم ترانه‌سرایی تغییر کرد و به ترانه‌های گله‌گذاری از خائنان تبدیل شد. در اینجا می‌توان به عارف قزوینی و شعر از خون جوانان وطن لاله دمیده اشاره کرد. یا ترانه‌های میرزاده عشقی، فرخی یزدی و... شاهکارهایی خلق کردند که در ادبیات ما ماندگار شد. تا این‌که موسیقی ما در مسیری قدم گذاشت که نمی‌گویم درست بود یا نبود، اما موسیقی پاپ شکل گرفت که به نوعی موسیقی مردم کوچه بازار بود. حال این موسیقی نیاز جامعه بود یا نه قابل بحث است و اما کسانی که توانستند در حوزه شعر، ترانه‌سرایی و ملودی‌های پاپ عرض اندام کنند و با پشتوانه هنری خلق کنند، انگشت شمار بودند، زیرا بیکاری باعث شد خوانندگان پاپ رشد کنند که تحصیل کرده نبودند و ملودی‌های غلط هم چنگی به دل نمی‌زد. در واقع ترانه‌ها در کنار اشتباهات محتوایی، نقدهای ساختاری داشت. البته من این‌گونه سخن می‌گویم منظورم همه ترانه‌سرایان را در بر نمی‌گیرد. اما به یاد دارم يك یا دو سال پیش دانشجویی رساله‌ای را با من گذراند، با عنوان آسیب‌شناسی ترانه‌های پاپ. حدود صد ترانه هم جمع‌آوری کرده بود (از ترانه صحبت می‌کنم، منظورم ادبیات شعر ترانه است) این شعرها را مرور می‌کردم و شرمنده شدم! باید هنرمندان وقت بگذارند تا ترانه‌های ماندگار خلق کنند. اما بحث دوم من درباره زبان فارسی در صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران است. سال‌هاست آرزو می‌کنم که اگر مجریان متخصص بودند در فنون مربوط به خود، شاید زبان رسانه بیشتر اعتدال می‌داشت. گاهی ادبیات نادرست منجر به يك معیار می‌شود. مجری در زمینه اجرای خود و در زمینه کار خود باید در حد فیلسوف باشد. به عنوان مثال اگر فیلسوف هگل زنده می‌شد و در یکی از تلویزیون‌های جهان مصاحبه می‌کرد باید مجری‌ای با او مصاحبه می‌کرد که خودش نیز به لحاظ علمی هم‌رزم هگل می‌بود. این اتفاق خواه ناخواه در رسانه‌های ما می‌افتد و تلاییه آن را می‌بینیم. خوشبختانه صدا و سیما تمام در زمینه پاسداشت زبان فارسی سعی خود را به کار گرفته و موفق هم بوده است. يك نمونه برایتان مثال می‌زنم. صدای جمهوری اسلامی ایران شش ماه با من صحبت کرد و من به خاطر کارهای فراوانی که در حوزه نوشتن و دانشگاه دارم، نمی‌توانستم خواست آنها را برآوردم، اما با توجیه‌هایی که برای من آوردند، زیر بار گفتم که به رادیو بروم. اکنون هفته‌ای دو و گاهی سه روز وقت من در رادیو صرف می‌شود. برنامه‌ای برای ایران صدا ضبط می‌کنم و دو شاهکار می‌خوانم و تفسیر می‌کنم و آن هم گلستان و بوستان سعدی است. دیگر این‌که اصرار داشتند مشاعره را به رادیو ببریم که بردیم و تا این لحظه چهار برنامه ضبط شده است و دو هفته دیگر هشت برنامه دیگر ضبط می‌شود و پخش آن از رادیو فرهنگ آغاز می‌شود. حق است بگویم معاون صدا، مدیر محترم رادیو فرهنگ و دو نفر از تهیه‌کنندگان قدیمی و خوش‌ذوق در این زمینه فعالیت دارند. هموطنان من می‌توانند خوانش صحیح بوستان و گلستان را در خانه خود بدون هیچ هزینه‌ای یاد بگیرند. چرا من این سخن را گفتم به این خاطر است که صدا و سیما غافل نیست و به هر صورت برای ارتقای زبان فارسی تلاش می‌کند. از من سؤال کردند چرا برنامه‌های ادبیات فارسی در صدا و سیما کم است. من می‌دانم اگر دهه‌ها پیش‌ترها و برنامه با محوریت ادبیات فارسی به صدا و سیما شود و طرح‌ها قابلیت اجرا داشته باشد و از کارشناسان خبره بهره ببرند، صدا و سیما آغوش باز می‌کند برای چنین کارهایی و این که گروهی بیایند و برنامه‌سازی کنند. من نزدیک ۲۵ سال با صدا و سیما همکاری کرده‌ام و هرگز گلایه‌ای نداشتم، چون نهایت محبت و مهر چه در صدا و چه سیما و از سوی مدیران طراز اول یا میانی صدا و سیما در حق من ابراز شده و بر من فربضه است که من هم ابراز محبت داشته باشم و این را بدانید که همه حرف‌هایم از سر صداقت است.

اما کم هزینه‌تر آن منجر شود. البته تا الان هزینه خاصی هم صرف نشده و سازمان می‌تواند بیشتر از اینها را با برنامه‌ریزی انجام دهد. به اعتقاد من اگر زمانی که مسؤولی رادیو را می‌شنود و يك‌نکته قابل توجه می‌بیند آن را بلافاصله منعکس کند، اتفاقات خوبی رخ می‌دهد مثلاً این که فلان شعر در رادیو ایران چه قدر خوب خوانده شد یا به نکات درستی در مورد زبان عزیزمان اشاره کرد، همه این موارد حتی کوچک و اعلام آن در سطح سازمانی می‌تواند برای بقیه انگیزه‌بخش باشد و اتفاقات خوبی را رقم بزند.

اظهار تعجب تهیه‌کننده برنامه رنگین‌کمان از اظهارات خلاف واقع مجری سابق

انتقال آموزه‌های دینی و اخلاقی با زبان کودکانی می‌داند. او با اظهار تعجب از اظهارات خلاف واقع مجری سابق برنامه اظهار کرد: این مدعا در حالی مطرح می‌شود که در تمام برنامه‌ها ایشان در انتهای برنامه اجرای بخش مناجات را نیز داشته‌اند. مناجاتی با تکذیب گفته‌های ایشان تأکید کرد: تاکنون هیچ بازخواستی از طرف اینجانب که

تهیه‌کننده برنامه رنگین‌کمان با اشاره به تغییرات فصل جدید برنامه گفت: بروز این‌گونه حاشیه‌سازی و بی‌اخلاقی در قالب اظهارنظر غیرواقعی را پس از تغییر مجری متصور نبودیم. محسن مناجاتی، تهیه‌کننده برنامه رنگین‌کمان در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران جوان گفت: گروه برنامه‌ساز رنگین‌کمان مهم‌ترین رسالت خود را

گفت‌وگو با صاحب‌نظران حوزه زبان فارسی در پی نقد رهبری به صیانت از زبان فارسی

داستان زبان فارسی، اهمیت و جایگاه آن خیلی وقت است که نقل انواع برنامه‌های فرهنگی و هنری شده است. ما جریبی که باعث شده تا هر از گاهی برنامه‌هایی برای آن طراحی و اجرا شود. اتفاقاتی که برخی گذرا و مناسبتی هستند و گاهی البته به‌ندرت به معنی واقعی عملیاتی می‌شوند. بعد از سال‌ها نقد و صحبت‌های مختلفی که هر از چندگاهی درباره این زبان عزیز به گوش می‌رسد، رهبر انقلاب هم بارها و بارها از جمله در دیداری که دوشب پیش با شاعران در نیمه ماه رمضان داشتند، صحبت و نقدهایی را در این‌باره بیان کردند و از خطر فرسایش زبان فارسی به واسطه جریان عمومی که به راه افتاده، ایشان علاوه بر اشاره به ولنگاری که در برخی ترانه‌هایی که حتی از صدا و سیما هم پخش می‌شود، به چشم می‌خورد با تقبیح استفاده فراوان از لغات بیگانه در رسانه‌ها، خطاب به مسؤولان تأکید کرد: نگذارید زبان فارسی دچار فرسودگی و پیرانی شود.

این صحبت‌ها باعث شدند تا خیلی از فضا‌ها و رسانه‌ها به دنبال بازنگری در روندی که دارند، بروند. اما این که امروز در رسانه ملی چقدر به این موضوع پرداخته می‌شود و این پرداخت باید چطور باشد، موضوعی بود که باعث شد تا ما هم در جام‌چم به سراغ برخی از صاحب‌نظران این عرصه برویم..

فاطمه شهسو است

رسانه

زبان معیار در رادیو ایران

حمید شاه‌آبادی، معاون صدای سازمان صداوسیما درباره برنامه‌ریزی و اقداماتی که برای پرداخت هر چه درست‌تر به زبان فارسی در رادیو صورت گرفته، به خبرنگار ما می‌گوید: تلاش ما این است که حداقل در يك بخش از رسانه، يك رسانه معیار داشته باشیم و فکر می‌کنیم که رادیو ایران می‌تواند آن رسانه باشد تا زبان معیار را بدون هیچ هجمه و نقضی در آن بررسی کنیم. حال اگر بخواهیم چنین اصلاحی را در مجموعه رسانه ملی انجام دهیم، باید بخش‌های کوچکی را به عنوان موارد مورد انتخاب، قرار دهیم تا بتوانند به عنوان واحد عملیاتی هیچ خطایی نداشته باشند و يك رسانه معیار باشند. رادیو ایران امروز با توجه به برنامه‌هایی که با عنوان پاسداشت زبان فارسی دارد، در کنار دقت و توجهی که به این موضوع در سایر شبکه‌ها دارد، می‌تواند نقش همان شبکه معیار را ایفا کند.

شاه‌آبادی با بیان صحبت‌های رهبری اضافه کرد: قطعاً ما باید به دغدغه‌ای که حضرت آقا مطرح کردند، توجه ویژه‌ای داشته باشیم. قطعاً کاستی‌های جدی در این زمینه در رسانه بوده که مورد انتقاد و اعتراض ایشان واقع شده، ما هم در رادیو تلاشمان این است که با آموزش مجریان، تذکرات مداوم، تعامل با مرکز نظارت که استفاده از هرگونه واژه فارسی را یادآور می‌شود و مواردی از این دست، هم در کل رادیو کم خطا باشیم و هم بتوانیم رادیو ایران را به عنوان رسانه معیاری که در ساختارهای مختلف از شعر و موسیقی گرفته تا نمایش در حوزه زبان فارسی کم نقص است، معرفی کنیم.

تعامل با فرهنگستان زبان هم از موضوعاتی بود که شاه‌آبادی درباره‌اش گفت: از ابتدای حضور در رادیو من با جناب حدادعادل ملاقات داشتم، در این راستا به

خودمان را معلم فارسی بدانیم

در این باره گپ کوتاهی با مریم نشیبی، چهره ماندگار صدا که روز گذشته از او تقدیر شد، هم داشتیم. نشیبی درباره این که چطور می‌شود از زبان فارسی در رسانهای مثل رادیو حفاظت کرد، گفت: از آنجا که من معلم بودم باید بگویم که بیشتر راه را در این مسیر رفتم و مدیون شاگردانم هستم. من خودم این فضا را دوست دارم و با احترام برایش ارزش خاصی قائل هستم. همان‌طور که با وجود تحصیل در رشته جغرافیا، در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران درس خواندم و الان هم به این حوزه و زبان بی‌نظیر فارسی علاقه‌مند هستم. در این میان هر جا مطلب مناسبی می‌بینیم با عشق به سراغش می‌روم. حتی گاهی وقتی سبزی پاك می‌کنم به مطلبی که زیر دستم هست هم توجه دارم. بچه‌ها و جوان‌ترهایی که این روزها برنامه و رسانه‌ای را در دست دارند هم باید متن‌ها و آثار مختلفی را بخوانند تا در ذهنشان ثبت شود و بعد با خیال راحت مقابل میکروفن رادیو یا تلویزیون بنشینند و کارشان را انجام دهند.

او می‌گوید، بعضی‌ها این را افتخار می‌دانند که متن نخوانده را جلوی میکروفن می‌برند و اجرا می‌کنند در صورتی که این روش اصلاً صحیح نیست و باید قبل از هر اجرایی متن مرور شود، و حافظ و فردوسی و سعدی که نمی‌شود شوخی کرد! خود من محال است که یک‌دفعه کتابی را باز کنم و بدون بررسی آن را اجرا کنم.

نشیبی معتقد است هر کسی در این رسانه مشغول اجرای برنامه‌ای است، مثل يك معلم عمل می‌کند. او با بیان این موضوع اضافه کرد: ما به مردم مدیون هستیم، رادیو و تلویزیون هم مثل يك دانشگاه است برای همین آن زمانی که من نوعی پشت میکروفن قرار می‌گیرم در حال آموزش هستم، پس باید درست بیاموزم.

اما بحث تقدیرها و مراسم‌های اینچنینی که گاهی سالی يك بار برگزار می‌شوند و بعد تنها تأثیرگذاری و فعالیت برخی از آنها در طول سال ادامه پیدا می‌کند هم از مواردی بود که او درباره‌اش گفت: این برنامه‌ها بد نیستند و بودنشان بهتر از نبودنشان است، اما این روند که فقط سالی يك بار چنین اقداماتی صورت بگیرد، می‌تواند تغییر کند و به برگزاری چندباره